

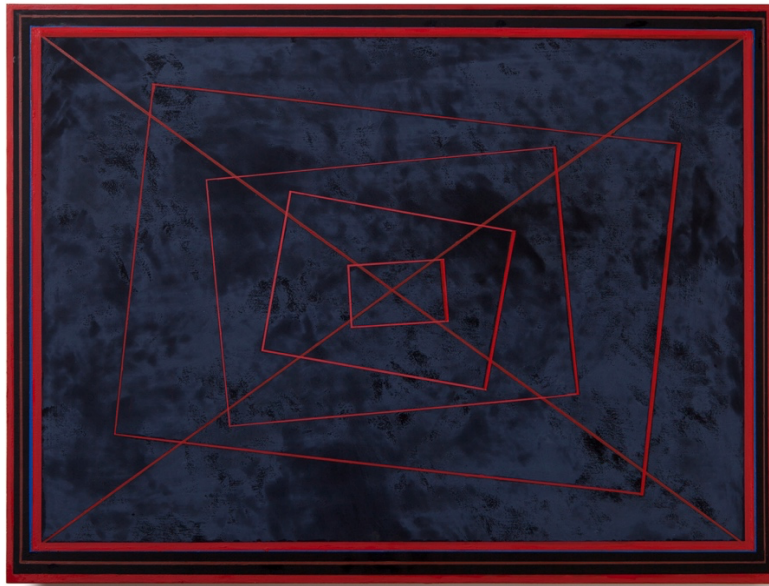
Matts Leiderstam på Andréhn-Schiptjenko

ANDERS OLOFSSON · 30 AUGUSTI 2023

Matts Leiderstam måste vara en av våra – i ordets positiva bemärkelse – mest enkelspåriga konstnärer. Sedan 2016 har fokus för hans konstnärskap varit rutnätet och dess betydelse för såväl konstnärligt skapande som vår upplevelse av bilder. De senaste åren har hans undersökning bedrivits inom ramen för ett forskningsprojekt vid Lunds universitet, finansierat av Vetenskapsrådet. Nu närmar sig projektet mållinjen och senare i höst resulterar det i en publikation som sammanfattar arbetet i text och bild.

Leiderstams konstnärskap har alltsedan 1980-talet kretsat kring konstens, framför allt måleriets, resa från konstnärens ateljé till mötet med publiken. Inte minst har han intresserat sig för de dolda visuella koder som äldre bilder är överfulla av, och som berättar lika mycket om bildernas upphovspersoner som om samhället de levde i. Han har också intresserat sig för de institutionella strukturer som bär upp konstlivet: museet, samlingen, arkivet.

Leiderstams projekt är konsekvent, teoretiskt medvetet och förutsätter att man som publik är villig att låta sig bjudas in till en upptäcktsresa genom konsthistoriens mindre kända regioner. Det är knappast förvånande att han dragits till disciplinen konstnärlig forskning, eftersom hans praktik som konstnär från allra första början handlat om att analysera, frilägga och diskutera. Hans uttryck är därför inte särskilt publikfriande, men det är också Leiderstams syfte. Bakom konstens yttre bländverk finns alltid en mörkare fond som, utan att vi alltid anar det, definierar vår upplevelse av verken.

Stundtals har Leiderstams återhållna och strama uttryck rört sig i riskabel närhet av det akademiskt torrlagda. Och det kräver en hel del för att inte redan använda gester ska upprepas intill tröttsamhetens gräns. Så när han än en gång – den sista, får man anta – återvänder till det väl använda rutnätet är det inte utan viss bävan jag styr stegen mot galleriet på öppningskvällen. Lyckligtvis kommer mina farhågor på skam.

Det konceptuella anslaget och det stringent tekniska utförandet sitter som vanligt där det ska, men det känns samtidigt som om Leiderstam sänkt skuldrorna en aning och skaffat sig ett betydligt mer avslappat, för att inte säga lekfullt, förhållande till sitt tema. Och han har en hel del möjligheter att plocka upp ur den visuella leklådan. Rutnätets roll i konsten är i sig ädlaste konsthistoria: det började användas redan i renässansen Italien för att hjälpa konstnärer att komponera sina potentiellt ganska röriga

målningar. Sedan har rutnätet kommit att traska med mänskligheten genom alla nya och gamla konstnärliga uttryck. Det har överlevt fram till våra dagar och funnit en ny hemvist i den digitala världen.

Samtidigt är rutnätet, *the grid*, också en metafor för ett strukturerat sätt att betrakta världen, ett sätt som inte bara bringar ordning i kaos utan också begränsar vår frihet att välja perspektiv. Att, som renläriga preppers, leva *off grid* är mot denna bakgrund inte bara analogt med att leva utan industriellt producerad elektricitet, det är också ett ställningstagande för en alternativ livsstil bortom de etablerade maktstrukturerna.

Men när man vandrar runt bland Matts Leiderstams verk i utställningen inser man ganska snart att hans förhållande till rutnätet är betydligt mer än en teknikalitet eller en kompositionsprincip, och alls ingen tvångströja. Hans rutnät har fått ett eget måleriskt liv, och på sätt och vis närmat sig den tidiga modernistiska tradition som Leiderstam själv stundom förhållit sig kritisk till. Linjerna i hans rutnät ömsom blöder färg, ömsom tunnans ut intill försvinnandets gräns. Ibland är färgfälten mellan linjerna släta och stillsamma, andra gånger vibrerar de av färg. Konsthistorien finns där närvarande, men den befinner sig, bokstavligt talat, i bakgrunden. Det känns i stället som om konstnären i projektets slutakt funnit tillbaka till det som egentligen är all bildkonsts upprinnelse: viljan att fånga betraktarens blick, att engagera hans sinnen och att finna den dolda väg som leder från hjärna till hjärta.

Anders Olofsson

Andréhn-Schiptjenko, Linnégatan 31. Pågår 17 augusti – 23 september 2023

Publicerad 30 augusti 2023: <https://konsten.net/matts-leiderstam-pa-andrehn-schiptjenko-2/>